
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ В СФЕРІ ФІНАНСІВ

УДК 336.7

Олександр Володимирович БРЕЧКО

кандидат економічних наук, доцент,
кафедра аналізу, ревізії та аудиту,
Тернопільський національний економічний університет
E-mail: nauka007tneu@gmail.com

КРИПТОВАЛЮТА ЯК ФЕНОМЕН НОВОЇ ФІНАНСОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ: ПРОБЛЕМАТИКА ТЕОРЕТИЧНОГО ОСМИСЛЕННЯ ТА ПРАКТИЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ

Бречко, О. В. Криптовалюта як феномен нової фінансової інфраструктури: проблематика теоретичного осмислення та практичного використання / Олександр Володимирович Бречко // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярошук (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2017. – Том 27. – № 3. – С. 144-150. – ISSN 1993-0259.

Анотація

В статті розкриті підходи до розуміння електронних грошей, та їх видів побудованих на криптографічних технологіях та протоколах шифрування даних. Електронні гроші стають все більш популярними серед користувачів Інтернету, в якості платіжних операцій і додаткових доходів. Це обумовлює формування нових економічних категорій та характеристик, які поступово входять в систему сучасного розвитку суспільства. Серед них варто виділити крипто технології, криптосистеми, крипто економіку, торгово-грошові відносини в основі яких біткоїн та альтернативні до нього крипто активи. Проаналізовано сучасні підходи до розуміння криптовалют та їх класифікаційних ознак, надано характеристики, що відображають переваги над фіатними грошима, а також окреслено напрями розвитку крипто валютного ринку та його сурогатів.

Ключові слова: криптовалюта; біткоїн; еволюція грошей; криптографія; альткоїни; цифрові гроші; фіатні гроші.

Oleksandr Volodymyrovych BRECHKO

PhD in Economics,
Associate Professor,
Department of Analysis, Revision and Audit,
Ternopil National Economic University
E-mail: nauka007tneu@gmail.com

CRYPTOCURRENCY AS A PHENOMENON OF A NEW FINANCIAL INFRASTRUCTURE: ISSUES OF THEORETICAL UNDERSTANDING AND PRACTICAL USE

Abstract

The approach to understanding electronic money and their types on the basis of cryptographic technologies and data encryption protocols is disclosed in the article. Electronic money is becoming more popular among Internet users, as payment transactions and additional revenues. This determines the formation of new economic categories and characteristics, which gradually enter the system of modern development of society. Among them we can point out crypto technology, cryptosystems, and crypto economy, trade and money relations. They are based on bitcoin and alternative crypto assets. Modern approaches to understanding crypto currencies and their classification features are analysed. Characteristics that show the advantages over fiat money are given. The directions for the development of the crypto currency market and its surrogates are outlined.

© Олександр Володимирович Бречко, 2017

Постановка проблеми. Поняття криптовалюти та технологій на основі яких вона розвивається все активніше входить в суспільні відносини та в систему повсякденного її використання на рівні користувачів у якості чи то фінансових спекуляцій чи як засобу забезпечення платіжних операцій. На базі цього, на сьогодні важливо дати чітке розуміння у підходах до визначення криптовалют та їх публічного сприйняття на рівні усіх учасників фінансово-грошових відносин, в тому числі і регуляторів та учасників банківської системи. А тому проблема осмислення та чіткого розуміння того на які процеси криптовалюти вже впливають та впливатимуть у майбутньому, та як вони змінять глобальну фінансову інфраструктуру, залежатиме ефективність використання її інструментів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій показав, що на науковому рівні тема розвитку крипто валют набуває популярності, проте потребує систематизації підходів в дослідженнях, а також вона наштовхується на об'єктивні бар'єри, що виникають внаслідок правової неврегульованості даної проблематики. Проте окремі автори досить детально характеризують і саму технологію блокчейн на рівні системного опису, так і наукові підходи до розуміння криптографії та її найбільш поширених продуктів, що використовуються в сучасних економічних процесах та розвитку фінансових відносин. Серед авторів варто виділити таких зарубіжних дослідників як Адам Теппер, Андреас Антонопулос, Дон Тапскотт, Алекс Тапскотт, Мелани Свен, Натаніел Поппер. Серед вітчизняних та пострадянських дослідників С. Васильчак, М. Куницька-Ілляш, М. Дубина, І. Гусева, Є. Щербик, Д. Вахрушев та О. Железов.

Метою статі є розкриття сутнісних характеристик крипто валют на етапі їх масового поширення і сприйняття та дослідження еволюційного шляху розвитку і їх ролі щодо впливу на трансформацію глобальної фінансової інфраструктури.

Будь-яка держава вкрай зацікавлено в повному контролі над національною валютою і її управлінням. Від цього залежить добробут самої країни, її можливості впливу на всі верстви населення і їх добробут, а також на цьому будуються цілком контрольовані зовнішні відносини з рештою світу. Сам факт появи непідконтрольної криптовалюти біткоїн, яка зародилась на сучасному етапі еволюції грошових відносин, явно суперечить усталеному порядку речей і вимагає вироблення нових підходів до її регулювання та контролю, які повинні бути запроваджені на законодавчому рівні. Існує і альтернативна думка, що крипто валюти так стрімко «увірвались» в економічні процеси, що абсолютно не доцільно їх регулювати, що звичайно створюватиме додаткові ризики їх подальшого використання. Тому можна як завгодно довго ігнорувати факт використання крипто валют на рівні держави, але зростання обсягів товарно-грошових відносин, які оплачуються біткоїнами чи іншими крипто валютами, вимагатиме рішучих дій зі сторони урядів світу, які змушені будуть розробляти відповідну базу для регулювання цих відносин.

Найпростішим способом взяти під контроль ринок криптовалют є повна заборона їх використання на території країни. У 2014 році біткоїн як засіб платежу, або хоча б як якась альтернатива грошам повністю намагалися заборонити Китай та Росія. Але це призвело до ще більшої популяризації даної платіжної системи та до вироблення абсолютно нових підходів у її регулюванні в цих країнах, які відмовились від його заборони, та почали розробляти законодавчі ініціативи його регулювання.

Щоб розібратися в перспективах розвитку біткоїна, як криптографічної системи побудованої на розподіленому реєстрі записів, та можливості його використання на рівні грошової одиниці, треба прослідкувати еволюцію грошей. Після появи перших грошей суспільство зіткнулося з численними проблемами. У кожній соціальної і політичної організації були свої гроші і використовувати їх для зовнішньої торгівлі було незручно. Спочатку торгівля базувалась лише на натуральному товарообміні, що з розвитком товарообмінних операцій виявило незручності, та призвело до появи еквіваленту обміну – який мав характеризуватись універсальністю, транспортабельністю, зносостійкістю, ділимістю та іншими характеристиками, що дозволяли йому виконувати цю функцію. Цим еквівалентом стало золото, яке характеризувалось відповідною цінністю, та яке довгий час служило людям валютою у вигляді монет. Але в ході історії люди впроваджували нові технології для поліпшення економічної системи, що призвело до заміни золота на національні грошові одиниці, а золотий стандарт, з часом, був введений як універсальний засіб співвимірності матеріально-грошових цінностей. Внаслідок цього з'явилися банки. За невелику плату вони зберігали золото в сховищах, а замість нього пускали в обіг паперові купюри. У 1971 році валюта зробила ще один стрибок – з'явилися кредитні карти. Як і минулі технологічні кроки у розвитку валютних відносин, це впровадження поліпшило фінансову систему, і в подальшому призвело до розвитку інформаційних технологій у фінансовому секторі. Таким чином на основі розвитку Інтернет технологій почали розвиватись і запроваджуватись інтернет-банкінги, атоматизовані платіжні системи, електронні перекази та електронні гроші. Хоча дані системи працювали за старими принципами, а отже не гарантували безпеки та надійності здійснення грошових операцій, проте саме вони, стали тим

еволюційним поступом, який призвів до розробки технології, на якій був запроваджений біткоїн. Еволюційно він виник тоді, коли електронні і цифрові засоби входили в повсякденне життя та вимагали підвищення рівня надійності збереження коштів та універсальності платежів, які вирішували б такі проблеми банківського сектору, як дороговизна операцій, швидкість переказу та нестабільне посередництво. Біткоїн – перший по-справжньому цифровий еквівалент обміну, який можна прирівняти до грошей і який покликаний вирішити проблеми фізичних та електронних грошей. Його цінність зростає ще й тому, що це перший в історії дефіцитний цифровий ресурс, який обмежується кількістю 21 мільйона біткоїнів, а отже не піддається інфляційним впливам, які характерні для фіатних коштів, що обезцінюються в процесі їх випуску. При цьому біткоїн розроблений за принципом ділимості на десяти мільйони частки, що може забезпечити його масове використання. Крім того він зручний у використанні, оскільки його можна відправляти по електронній пошті, СМС або навіть на папері – безкоштовно і миттєво, що зменшує затратні характеристики у його використанні. Надійність технології на якій побудований біткоїн, визначається системою передової криптографії, що є захистом від його підробки. Крім того, він розвивається на глобальному рівні, як і інтернет, і є децентралізований, тобто немає єдиного центру контролю за його видобутком (емісією). Таким чином, це додаткова характеристика, яка виключає надмірний контроль над ним зі сторони держав, окремих організацій чи людей. А також у нього відкритий код, що дозволяє майнити (добувати) його будь-кому, хто має технічні засоби та технологічні навички.

Популярний міф, що гроші існують тому, що уряд створює і підтримує їх, але як видно з історії, гроші існують тому, що виконують просту суспільну функцію, як засіб обміну цінностями. Криптовалюта – це вид цифрових грошей, які створюються на методах криптографічного захисту, що обумовлює анонімність користувачів системи. Крім того – вона існує як електронна пірінгова валютна система (p2p – рівний до рівного) – тобто як комп'ютерна мережа заснована на рівноправності всіх учасників. Як правило, в такій мережі відсутні виділені сервери, а кожен вузол (peer) є як клієнтом, так і виконує функції сервера. На відміну від архітектури клієнт-сервер, така організація дозволяє зберігати працездатність мережі при будь-якій кількості і будь-якому поєднанні доступних вузлів, що гарантує її надійність та безперервну працездатність на основі розподіленої мережі безмежної кількості дубльованих (копійованих) операцій.

Зважаючи на технічні характеристики протоколу біткоїн, сьогодні можна визначити декілька підходів до обґрунтування його статусу на науковому рівні:

- як розподілена система записів, яка не може прирівнюватись до валютно-грошових операцій;
- як інноваційна мережа платежів, яка використовує p2p технологію без центрального органу контролю за транзакціями;
- як технологія, що за своїм призначенням нічим не відрізняється від інших форм грошей чи платіжних систем, оскільки з її допомогою також забезпечуються товарно-обмінні операції.

Перша характеристика вказує на те, що при виникненні біткоїна, не йшлося про створенні нових грошей, а сама ідея існувала на рівні створенні бази даних (записів), які неможливо змінити, оскільки вони зашифровані за допомогою криптографічних засобів. Хоча його розробник, який відомий під анонімним ім'ям – Сатоші Накомото, мабуть свідомо додав назву коїн – монета, до першої частини біт – одиниця інформації, таким чином, зосереджуючись на функціональному призначенні цієї новації, як платіжної одиниці.

Другий та третій підхід вказують на те, що біткоїн став електронним еквівалентом готівкових грошей, проте на відмінну від останніх достовірність його транзакцій гарантується реєстром, якого немає у фіатних грошей. Корінною відмінністю між звичайними валютами і крипто валютами є те, що перші випускаються центральним банками, а останні емітуються в узгоджених обсягах глобальним спільним зусиллям учасників мережі, гарантуючи їх захист від інфляції та зовнішнього впливу. Проте, щоб завоювати довіру як в суспільстві так і у можновладців, біткоїну і альтернативним крипто валютам доведеться пройти еволюційний шлях визнання та утвердження правил його використання саме на рівні урядів різних країн світу.

Це відбудеться лише за умови усвідомлення додаткової корисності яку несе у собі технологія розподіленого реєстру, яка може полягати у допомозі державам у справлянні податків, виплаті пенсій, видачі паспортів, внесення записів у різного роду реєстри та кадастри, гарантувати канали поставок товарів та забезпечувати точність записів в сфері державних послуг.

Незважаючи на високий рівень безпеки транзакцій, яку несе сама технологія блокчейн, та незалежність від третьої сторони, правовий статус біткоїна в різних країнах сильно відрізняється. Наприклад, у Японії він – законний платіжний засіб із податком на покупку з квітня 2017 р. В один ряд країн які легалізували біткоїн разом з Японією стали Філіппіни, Гон-Конг, Південна Корея, Австралія, Сінгапур [3].

У Європейському Союзі операції з криптовалютами відносяться до числа активів, що не підлягають оподаткуванню ПДВ. У США це розглядається як робота з інвестиційним активом, із

відповідними зобов'язаннями. Окремі країни намагаються трактувати біткоїн як товар та оподатковують його з товарообмінних операцій, а також є окрема група країн – Бангладеш, Ліван, В'єтнам, Китай, Росія, Ісландія, які намагаються взагалі заборонити крипто валюти, чи які, що раз у раз змінюють своє відношення до них [4].

Існує і альтернативний підхід, який вказує на те, що біткоїн це і не актив і не платіжний засіб, і не товар, а це валюта в чистому вигляді, оскільки не можливо визначити його цінність і інвестувати в неї, а лише можливо визначити її ціну та торгувати нею. Такий підхід характерний для Канади та Нідерландів і він є справедливим, оскільки на сьогодні біткоїн і інші криптовалюти більше використовуються як спекулятивний інструмент для торгів на міжнародних криптобіржах. При чому останні стають регульованими та підпадають під міжнародні принципи ліцензування подібно фондовим, товарним біржам, форексу та іншим. З іншого боку, як відомо, саме валюта є засобом обміну, а також використовується для оцінки грошових потоків, а отже, вона може служити засобом збереження вартості, якщо не інвестується. Також можна порівняти біткоїн з такою характеристикою, як неможливість генерувати грошові потоки а, отже, його внутрішню вартість визначити не можливо, проте можна виміряти його вартість у інших валютах, зокрема фіатних. У довгостроковому періоді ті валюти, які більш широко поширені в якості засобу обміну та краще зберігають свою купівельну спроможність, ростуть в ціні по відношенню до інших валют, що не володіють такими характеристиками. Це ж саме відбувається і на крипто біржах, по відношенню до тих криптовалют, які активніше торгуються та домінують на ринку серед тисячі інших. Виключною характеристикою криптовалют по відношенню до фіатних грошей, є неможливість впливу на їх курс через дії окремих урядів, проте політичні та економічні фактори також справляють на них вплив, але переважно позитивний на фоні негативу який черпають основні грошові засоби національних економік, що піддаються інфляційним процесам та кризі неплатоспроможності.

Заслужує на увагу і підхід, який визначає криптовалюти, як платіжний засіб, оскільки по своєму призначенню вони дозволяють купувати та продавати товари і послуги, а принципова відмінність від інших платіжних засобів полягає лише в способі їх випуску (майнінгу) та зберіганні і проведенні платіжних операцій.

Отже, виходячи з механізму функціонування та обігу крипто валют, доцільно їх розуміти, як особливий вид електронних грошей, заснованих на децентралізованій системі емісії, що являє собою складну систему інформаційно-технологічних процедур побудованих на криптографічних методах захисту, що регламентують ідентифікацію власників та фіксацію факту їх зміни.

Популярність крипто валют зростає прямо пропорційно з усвідомленням людей того, що світ традиційних фінансів далеко не ідеальний, та потребує суттєвої трансформації, зважаючи на технологічний прогрес та глобалізацію фінансових ринків. Так за даними Visual Capitalist [1] обсяг світового ринку акцій становить \$ 73 трлн, що приблизно можна порівняти зі світовим ВВП (\$ 74 трлн). Даний показник засвідчує дисбаланс між товарним ринком та фінансовими активами, адже товари і послуги виробляють не тільки великі корпорації, але також і неpubлічні компанії малого та середнього бізнесу, приватні підприємці або, іншими словами, мільйони простих людей. А сукупний обсяг грошей в світовій економіці становить \$ 90,4 трлн, що значно перевищує світовий ВВП, а значить і потреби глобальної економіки [1].

Якщо ж зазначені показники порівняти із сукупним зовнішнім і внутрішнім боргом (тобто загальною сумою зобов'язань перед іншими країнами, корпораціями та великими приватними інвесторами), то його величина становить \$ 215 трлн. – більш ніж в три рази більше світового ВВП (при цьому третина сукупного боргу (\$ 70 трлн.) була накопичена лише за останні десять років), то стають очевидним проблеми і «боргової ями» в якій опинилась світова економіка і похідних від неї фінансових інструментів та деривативів, які періодично спричиняють глобальні фінансові та економічні потрясіння.

При цьому глобальний ринок фінансових деривативів (ф'ючерси, форварди, опціони, свопи), обсяг якого за різними даними складає від \$ 544 трлн. до \$1,2 квадрильйона, найбільш піддатливий до спекуляцій та зростання популярності алгоритмічного трейдингу, що призводить до ще більшого надування «мильної бульбашки» боргової частини світового фінансового ринку. В кінцевому рахунку, це призводить до того, що і вся фінансово-кредитна та банківська сфера функціонує за принципом фінансової піраміди, яка рано чи пізно лусне [1].

Нижче проілюстровано глобальний обсяг грошової маси у вузькому і широкому визначенні:

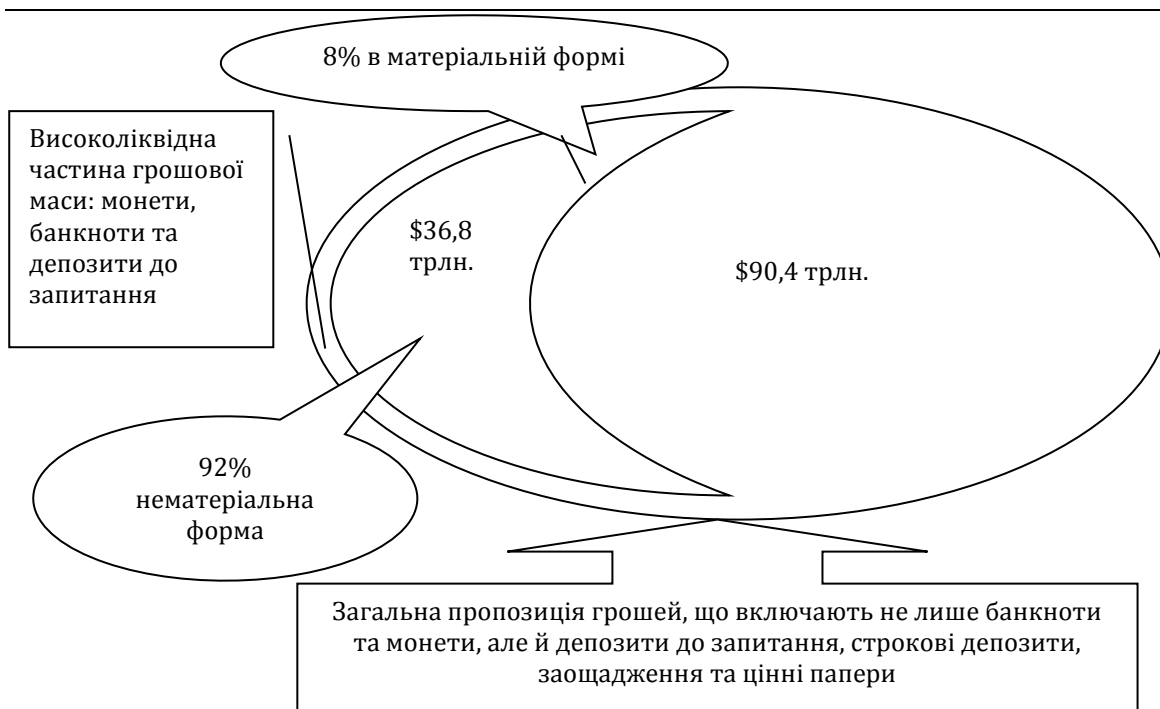


Рис. 1. Глобальний обсяг грошової маси у широкому та вузькому розумінні [складено на основі 1]

На фоні зазначених дисбалансів фінансової системи роль криптовалют суттєво зростає, оскільки еволюційно вони покликані здійснити поступову трансформацію грошово-фінансових та платіжних відносин. І хоча, на даний момент, біткоїн та інші криптовалюти ще залишаються нішевим платіжним засобом, подальший їх розвиток може продовжитися за одним із двох напрямків. У першому випадку біткоїн має можливість стати аналогом основної валюти, яка буде широко використовуватися для покупки/продажу та накопичення, без необхідності обміну на державну валюту в певних регіонах. Переваги його при цьому будуть очевидні, проте він не набуде глобального характеру, а тому залишиться в попиті лише для тих категорій громадян, які бачитимуть в ньому джерело легкого доходу. Це більш негативний сценарій, за якого будуть як швидкі злети, так і падіння основної крипто валюти, і інвестори будуть переключатися на більш новіші і досконаліші технології та протоколи (альтернативні криптовалюти), що в кінцевому рахунку залишить біткоїн у ніші спекулятивного активу.

Другий шлях можливого розвитку – використання цього протоколу як всесвітньо визнаної електронної валюти, за допомогою якої можна проводити оплату в будь-якій країні. В разі реалізації другого сценарію, біткоїн може стати широко використовуваною глобальною цифровою валютою, більш стабільною по відношенню до інших валют. У свою чергу, центральні банки та уряди різних країн повинні будуть визнати біткоїн (або, активно не перешкоджати йому) і лише в такому разі, він зможе конкурувати з фіатними валютами. З огляду на те, що закладений в ньому алгоритм обмежує його емісію, висока його ціна стане повністю виправданою.

Зростання популярності крипто валют обумовлена також технологічними, інституційними та економічними факторами. Сучасні інформаційно-технологічні розробки впливають не лише на фінансові ринки, а й на відтворювальні процеси, виступаючи при цьому причиною прискорення економічних трансформацій, оскільки саме інформаційні системи та можливості їх об'єднання в локальні та глобальні мережі призвели до появи електронних засобів обміну із сучасними системами захисту. Інституційна складова розвитку крипто валют базуватиметься на можливостях визначення правил їх функціонування та законодавчих процедурах по їх використанню. І поки це відбувається лише в зародковій стадії на рівні ідей та ініціатив, то превалюють неформальні стосунки та домовленості в окремих «криптокомюніті», які і здійснюють більш суттєвий вплив на розвиток криптосфери, за будь-які державні інституції. Проте зрозуміло, що надання біткоїну чи альтернативним коїнам офіційного статусу, та їх визнання на рівні урядів країн як платіжного засобу чи валюти, стане плацдармом для переходу у легальні економічні процеси, що буде додатковим стимулом їх поширення на глобальному рівні.

Економічна складова електронних платіжних засобів визначається зручністю та ефективністю міжнародних платіжних операцій, швидкістю та простотою їх здійснення, а також дешевим характером їх використання.

Сукупна капіталізація крипто валютного ринку на кінець жовтня 2017 року досягла майже \$ 200 млрд. і це стало чітким засвідченням того, що криптовалюти представляють собою відмінний інструмент хеджування ризиків глобальної економічної нестабільності. На сьогодні, кореляція криптовалют з будь-якими традиційними активами, як правило, ще негативна, проте потенціал зростання цього ринку як і раніше величезний, оскільки динаміка росту за рік склала близько 200%, особливо в порівнянні з ринком акцій або, золота, який сягає сьогодні \$ 7,7 трлн. Прогнозні рівні росту капіталізації крипто ринку сягають на найближчі 2-3 роки від \$ 1 трлн. до \$ 3 трлн., що автоматично спричинить ріст курсів основних крипто валют в 3-10 разів. Таблиця 1 наглядно демонструє, що 2017 рік став знаковим для крипто ринку в плані росту і капіталізації, так і зростання ціни найпопулярніших крипто валют, що торгуються на відкритих ринках.

Таблиця 1. Капіталізація найпопулярніших крипто валют на 01 листопада 2017 р. [2]

№ п/п	Назва криптовалюти	Капіталізація на 01.11.2017	Зміна ціни на біржах (на 01.01.2017 р. та 01.11.2017 р.)	
1	Bitcoin	\$120 млрд.	\$ 952	\$ 6441
2	Bitcoin Cash	\$ 20 млрд.	\$ 555*	\$ 2400*
3	Etherium	\$ 30 млрд.	\$ 8,24	\$ 306,4
4	Ripple	\$ 8 млрд.	\$ 0,006	\$ 0,21
5	Litecoin	\$ 3,4 млрд.	\$ 4,33	\$ 55,57
6	Dash	\$ 3,2 млрд.	\$ 11,22	\$ 280
7	Monero	\$ 1,8 млрд.	\$ 16,38	\$ 105

* ціна в момент виходу монети BCH на біржу (23.07.2017) і максимальна ціна в листопаді 2017 перед форком блокчейну.

Висновки. Протягом всієї історії людства фінансова система постійно покращувалася новітніми технологіями. Сучасне суспільство стоїть на етапі вибору тої фінансової системи, яка задовольнить інтереси усіх учасників ринку, а тому скоріш за все, воно відмовиться від золотого стандарту і перейде до використання цифрових грошей. Якщо це трапиться, то це, ймовірно, буде найбільшою трансформацією багатства в історії цивілізацій і найбільший прорив в демократизації і зручності використання грошей.

Зважаючи на тенденції розвитку біткоїна та основних криптовалют можна зробити наступні висновки щодо теоретичного осмислення та використання криптографічних технологій у сучасному суспільстві:

1. Криптовалюта має ряд переваг перед реальними (фіатними) грошовими одиницями, для якої характерні такі якості як швидкість операцій, їх дешевизна, та відносна анонімність користувачів. Важливим фактором залишається відсутність посередницьких організацій у забезпеченні транзакцій, що є додатковою перевагою та захистом від бюрократичних процедур.
2. Криптовалюта на сьогодні стає інструментом протидії монополізації держави у випуску грошових знаків (валютна монополія) та дозволяє запроваджувати приватні форми грошових розрахунків.
3. Ідеї крипто валютного розвитку створюють можливості для створення такої фінансової системи, при якій люди будуть захищені від посягань на їх капітал, в тому числі, зі сторони державних органів.
4. На сьогодні біткоїн не можна віднести до якогось класу активів, а тому виділення частини інвестиційного портфеля під його купівлю, повинно супроводжуватись усвідомленням ступенів ризику, особливо на фоні волатильності крипто валют, проте чим більше країн будуть регулювати даний ринок, тим менша буде його волатильність в часових межах.
5. На сьогодні неможливо оцінити внутрішню вартість біткоїна, оскільки він немає реального забезпечення, а тому можна визначити лише його ціну на основі попиту та пропозиції на ринку. Це є додатковим аргументом на користь того, що сьогодні біткоїн можна віднести у ранг валюти, а не активу чи товару.
6. У довгостроковій перспективі ціна біткоїна та інших криптовалют буде залежати від того, наскільки він добре виконує функції грошей. Якщо його повсюдно прийматимуть в якості засобу обігу та платежу, а також якщо його курс стабілізується, щоб виконувати функції засобу збереження вартості – ціна його буде висока. Якщо ж він стане подібний до золота, яке привертає до себе увагу лише в кризові періоди, то ціна його буде нижче очікуваних рівнів. Найгірший сценарій – якщо він виявиться чимось тимчасовим і втратить свою купівельну спроможність, оскільки буде замінений чимось унікальним і новим. В такому випадку біткоїн чекатимуть лише лаври першої крипто валюти, яка буде вписана в історію золотими літерами.

Список літератури

1. Visual capitalist [Electronic resource]. – Retrieved from: <http://www.visualcapitalist.com>.
2. Crypto-Currency Market Capitalizations [Electronic resource]. – Retrieved from: URL: <http://coinmarketcap.com/> (access date 01.11.2017).
3. The Forum Bitcoin: [Electronic resource] – Retrieved from: <http://bit-labs.ru/otnoshenie-k-bitkoin-v-raznyh-stranah-mira/> (access date of 30.08.2014).
4. Бречко, О. В. Використання технології блокчейну в збалансуванні фінансових потоків / О. В. Бречко // Архітектоніка управління збалансованим розвитком національної економіки: кол. монографія за ред. Желюк Т. Л. – С. 305-323.
5. Вахрушев, Д. Криптовалюта как феномен современной информационной экономики: проблемы теоретического осмысления / Д. Вахрушев, О. Железов // Наукоеведение. – Выпуск 5. – 24. – 2014. – Retrieved from: URL: <http://naukovedenie.ru>.
6. Гусева, І. І. Тенденції розвитку криптовалют на ринку України / І. І. Гусева // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. – 2017. – №1. – С. 48-50.
7. Щербук, Е. Феномен криптовалют: опыт системного описания / Е. Щербук // Концепт. – 2017. – №51. – Retrieved from: <http://e-koncept.ru>.

References

1. *Visual capitalist*. (n.d.). Retrieved from: <http://www.visualcapitalist.com>.
2. *Crypto-Currency Market Capitalizations*. (n.d.). Retrieved from: <http://coinmarketcap.com>.
3. *The Forum Bitcoin*. (2014). Retrieved from: <http://bit-labs.ru/otnoshenie-k-bitkoin-v-raznyh-stranah-mira>.
4. Brechko, O. V. (n.d.). *Vykorystannya tekhnolohiyi blokcheynu v zbalansuvanni finansovykh potokiv*. Arkhitektonika upravlinnya zbalansovanyim rozvytkom natsional'noyi ekonomiky. – S. 305-323.
5. Vakhrushev, D. & Zhelezov, O. (2014). Kriptovalyuta kak fenomen sovremennoy informatsionnoy ekonomiki: problemy teoreticheskogo osmysleniya. *Naukovedenye*, 5, 24. Retrieved from: URL: <http://naukovedenie.ru>.
6. Husyeva, I. I. (2017). Tendentsiyi rozvytku kryptovalyut na rynku Ukrayiny. *Naukovyy visnyk mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, 1, 48-50.
7. Shcherbyk, E. (2017). Fenomen kryptovalyut: opyt sistemnoho opisaniya. *Kontsept*, 51. Retrieved from: <http://e-koncept.ru>.

Стаття надійшла до редакції 15.10.2017 р.